

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยบูรณาการพุทธธรรม
ในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และวิธีในการสร้างเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

โดยทำการศึกษารวบรวมข้อมูล และทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากเอกสาร สิ่งตีพิมพ์
วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสัมภาษณ์
นักวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการวิจัย

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 กลุ่มประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่สอนในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะของกลุ่มโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ในจังหวัดสงขลา โดยมี
โรงเรียนวิถีพุทธระดับประถมศึกษาทั้งหมด 174 โรงเรียน และสุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน รวม
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 174 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ นักวิชาการศึกษา
ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปะในโรงเรียน

วิधिพุทธ ระดับประถมศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง และการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 10 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 นักวิชาการการศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิधिพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1, 2 และ 3 เขตละ 1 คน รวมเป็น 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2.2.2 ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधिพุทธดีเด่น ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1. ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधिพุทธนาร่อง ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 1 คน

2. ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधिพุทธระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนวิधिพุทธกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิधिพุทธที่มีคุณสมบัติพิเศษ กล่าวคือ ผู้บริหารและคณะครูมีความปรารถนาที่จะนำหลักธรรมสอดแทรกเข้าไปในวิถีชีวิตของครูและนักเรียนอย่างจริงจัง ผู้บริหารและคณะครูมีความทุ่มเท มีความรักในงานโรงเรียนวิधिพุทธ มีศักยภาพความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเป็นแม่ข่ายโรงเรียนวิधिพุทธได้ จำนวน 1 คน

3. ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधिพุทธระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ที่ได้รับรางวัลโรงเรียนวิधिพุทธดีเด่น ซึ่งคัดเลือกโดยสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ร่วมกับสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 20 โรงเรียน จาก 4 ภาคของประเทศ จำนวน 1 คน

2.2.3 ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधिพุทธ ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 4 คน โดยแบ่งเป็น ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधिพุทธขนาดใหญ่ ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา 2 คน ครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधिพุทธขนาดกลาง ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา 1 คน และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधिพุทธขนาดเล็ก ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา 1 คน ซึ่งทั้งหมดคัดเลือกโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์และ แบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองซึ่งสร้างขึ้นสำหรับครูผู้สอน โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียน การสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในด้านวัตถุประสงค์การสอน ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน และด้านการวัดและ ประเมินผล

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สำหรับนักวิชาการ ด้านศิลปศึกษา นักวิชาการด้านการจัดการศึกษาวิधिพุทธ และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิधि พุทธต้นแบบ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามสำหรับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียน การสอนศิลปศึกษา โดยบูรณาการพุทธธรรม ในด้านวัตถุประสงค์การสอน ด้านสาระการเรียนรู้ ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ด้านการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสัมภาษณ์นักวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางใน การวิจัย

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถาม

1. สร้างแบบสอบถามและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. นำโครงร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมโดยปรึกษาอาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไขทางด้านเนื้อหา และการใช้ภาษาเพื่อให้ชัดเจน และตรงตาม วัตถุประสงค์

3. ปรับปรุงนำไปพิจารณาความตรง และความครอบคลุมทางด้านเนื้อหา การใช้ภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

3.1 เป็นนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง การจัดการศึกษาวิทย์พุทธ ที่มีประสบการณ์และมีผลงานวิชาการออกเผยแพร่

3.2 เป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านศิลปศึกษา และมีผลงานวิชาการออกเผยแพร่

3.3 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิทย์พุทธระดับประถมศึกษา ที่มีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปีและมีผลงานวิชาการออกเผยแพร่

4. นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาแล้วมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงและแก้ไข แล้วนำไปทดลอง (Try - Out) กับประชากรลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ ครูผู้สอนศิลปศึกษา ในโรงเรียนวิทย์พุทธ ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต1 จังหวัดตรัง จำนวน 10 คน หาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (SPSS/PS+ Statical Package for the Social Sciences / Personal Computer) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) คำนวณจากสูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{Sx^2} \right]$$

เมื่อ

α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k = จำนวนข้อ

Si = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

Sx = ความแปรปรวน

(ประคอง กรรณสูตร, 2542)

ผลจากการนำตัวอย่างแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา หาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) และคำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม(Reliability) เท่ากับ 0.933

6. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประชากร

การสร้างแบบสัมภาษณ์

1. สร้างแบบสัมภาษณ์และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
2. นำโครงร่างแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไขทางด้านเนื้อหา และการใช้ภาษาเพื่อให้ชัดเจน และตรงตามวัตถุประสงค์
3. ปรับปรุงนำไปพิจารณาความตรง และความครอบคลุมทางด้านเนื้อหา การใช้ภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกันที่ตรวจแบบสอบถาม
4. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงและแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try - Out) กับศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต1 จังหวัดตรัง จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบ
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประชากร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเดินทางเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมาย นักวิชาการศึกษาศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (SPSS/PS+ Statical Package for the Social Sciences / Personal Computer) แบ่งการวิเคราะห์ตามเครื่องมือดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการประมวลผลเป็นหมวดหมู่ นำมาแจกแจงความถี่ หาค่า ร้อยละด้วยสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times 100$$

แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating scale) มาให้ค่าคะแนน การให้ค่าคะแนนได้คะแนนตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	คะแนน

และนำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยมัชฌิมมาเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มาแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วย
2.50 - 3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
1.50 - 2.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X})

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

(ประคอง กรรณสูตร, 2542)

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum fx^2$ = ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

(ประคอง กรรณสูตร, 2542)

จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายและวิเคราะห์ โดยถือเกณฑ์ข้อมูลทางสถิติที่ได้ นำมาเสนอเป็นความเรียง

แบบสอบถามตอนที่ 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม และจัดความคิดเห็นเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาความถี่ สรุปเนื้อหาและจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย

6. การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามค่าสถิติที่กำหนด ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และ อภิปรายผลการวิจัย แล้วจึงนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถามรูปแบบตาราง และแผนภูมิประกอบความเรียง นำเสนอข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการสรุปเนื้อหาและจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย